

Täysistunto

Torstai 13.10.2016 klo 15.59—18.24

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilasvammalain 6 ja 6 e §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 154/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 18/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 18/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.06 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on yksimielisesti laatinut mietinnön tästä laista, tästä esityksestä, jolla muutetaan sotilasvammalakia siten, että kunnan järjestämistä sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluista aiheutuvat kustannukset korvattaisiin niille vuosien 1939—45 sotien johdosta vahingoittuneille ja sairastuneille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on nykyisen 15 prosentin sijasta vähintään 10 prosenttia, eli tämä raja alenisi siis 10 prosenttiin. Tämä lainmuutos kohdennettaisiin vain sotainvalideille.

Valtion varoista sotainvalideille korvattavia palvelujahan ovat kotona asumista tukevat sosiaalihuoltolain mukaiset kotipalvelut, niitä ovat myös asumispalvelut, liikkumista tukevat palvelut sekä omaishoidon tuesta ja avosairaanhoidon palveluista aiheutuvat kustannukset. Valiokunta korostikin mietinnössään, että kotiin annettavien palvelujen avulla voidaan edesauttaa myös sotainvalidien selviytymistä kotona mahdollisimman pitkään — heidän ovat jo varsin iäkkäitä — ja näin ollen voidaan myös vähentää heidän laitoshoitonsa tarvetta. Useimmiten heillä toimintakyky on jo heikentynyt monien ikääntymisestä aiheutuvien sairauksien vuoksi. Lisäksi valiokunta korostaa, että on välttämätöntä huolehtia siitä, että sotainvalidi- ja veteraanietuuksiin oikeutetut ryhmät saavat etuudet ja palvelut niin kauan kuin heidän hoivan ja huollon tarpeensa jatkuvat. Tämä oli valiokunnan yhteinen vankka tahto.

Sotainvalidien etuuksien kehittäminen on 2000-luvulla ollut jo pitkään olennainen osa veteraanipolitiikkaa, ja STM:n veteraanipoliittisen ohjelman yhtenä painopisteenä onkin ollut kunnallisten avopalveluiden haitta-asterajojen asteittainen alentaminen määrärahojen puitteissa, ja tämä on nyt jatkoa sille. Tämä kasvattaa valtion menoja ensi vuonna arviolta 4,7 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö on yksimielinen, ja esitämme lain hyväksymistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2016 vp

17.08 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! (Ben Zyskowicz: Hyvä alkua!) Sotiemme veteraanien ja heidän puolisoitensa joukko harvenee kovaa vauhtia. Vuosien 39—45 sotien veteraanien keski-ikä on reilusti yli 90 vuotta. Maamme täyttää ensi vuonna 100 vuotta itsenäisenä Suomea, ja näillä naisilla ja miehillä, jotka silloin seitsemisenkymmentä vuotta sitten sotaan osallistuivat, on merkittävä, ratkaisevan merkittävä, rooli siinä, että voimme juhlaa maamme itsenäisyyttä ja sen 100-vuotisjuhlapäivää ensi vuonna. Näiden naisten ja miesten työ sodissamme velvoittaa meitä kantamaan heistä vastuun loppuun asti. Sen takia hallitus lisää ensi vuonna veteraanien kuntoutusrahoja 20 miljoonalla eurolla, 15 miljoonalla seuraavana vuonna, 2018, ja vielä 5 miljoonalla vuonna 2019, eli yhteensä tämä lisäys on 40 miljoonaa euroa veteraanien palveluihin.

Suomessa elää yhä noin 22 000 vuosien 39—45 sotien veteraania. Vuoden 2016 eli tämän kuluvaan vuoden alussa sotainvalideja oli elossa 3 170. Heidän keski-ikänsä on nyt 91,5 vuotta. Kun veteraaneja on tällä hetkellä elossa 22 000, niin on arvioitu, että neljän vuoden kuluttua heidän joukkonsa on harventunut jo niin, että keskuudessamme ei ole enää kuin noin 6 500 sotaveteraania, ja vajaan kymmenen vuoden päästä, vuonna 2025, veteraaneja on elossa enää reilu 1 000. Tämä on tilanne, missä elämme, ja sen takia pidän myönteisenä sitä, että hallitus nyt määrätietoisesti parantaa sotaveteraanien kuntoutusta ja helpottaa sinne pääsyä.

Hallitus muuttaa sotilasvammalakia siten, että kunnan tai kuntayhtymän järjestämistä sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluista aiheutuvat kustannukset korvataan niille vuosien 1939—1945 sotien johdosta vahingoittuneille tai sairastuneille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on nykyisen 15 prosentin sijasta vähintään 10 prosenttia. Ehdotettu lainmuutos laajentaa korvauksen saajien piiriä ja edesauttaa ikääntyneiden sotainvalidien selviytymistä omassa kodissaan kotipalvelun, asumispalvelun, liikkumista tukevien palveluiden, omaishoidon tuen sekä avosairaanhoidon turvin. Tämä tuo uusia sotainvalideja näiden palveluiden piiriin kuutisensataa. Veteraanijärjestöt ovat esittäneet lisäksi määrärahalisäyksiä, ja ne tuossa kerroin, eli hallitus vastaa siihen toiveeseen ja huutoon.

Ehdotettu lainmuutos kohdennetaan siis sotainvalideille, jotka vammautuivat Suomen sotien 1939—1945 johdosta, mutta esityksen ulkopuolelle jäävät kuitenkin sotilasinvalidit eli varusmiespalveluksessa ja YK-tehtävissä vahingoittuneet ja sairastuneet. Heidän osaltaan kustannusten korvausten edellytykset säilyvät siis jatkossa ennallaan. Tänä vuonna veteraanien määrä on tietyllä tavalla moninkertaistunut kertaheitolla, kun puolustusministeriö on lähettänyt rauhanturva- ja kriisinhallintatehtävissä palvelleille suomalaisille kriisinhallintaveteraanikortin, joka tuo heille tullessaan virallisen kriisinhallintaveteraanistatuksen. En ole heitä rinnastamassa nyt 39—45 sotien veteraaneihin mutta haluan nostaa myös heidät esille. He ovat olleet palvelemassa meidän maamme edestä erilaisissa kansainvälisissä tehtävissä, ja osa on haavoittunut jopa pahemmin kuin yksikään näistä vuosien 39—45 sotaan osallistuneista, siis siinä mielessä, että ovat jääneet huomattavasti kunnossa, vakavamman haavoittumisen jälkeen, tänä päivänä eloon. Ja meillä ei ole tällä hetkellä järjestelmää, että heistä kannettaisiin asianmukaista huolta. Sen takia toivon, että aivan pienellä lisäyksellä täydentävässä budjetissa hallitus toisi määrärahan tähän kriisinveteraanienkin kuntoutuksen turvaamiseen. Ei puhuta suuresta summasta, muutamista sadoistatuhansista, niin pääsisimme siinäkin sille tasolle, minkä olemme näille naisille ja miehille velkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2016 vp

Mutta tässä esityksessä puhumme siis sotaveteraaneista ja sotainvalideista ja heidän puolisoistaan, joista edelleen monet ovat joutuneet liian pitkään odottamaan kuntoutusta, ja niin kuin puheeni alussa kerroin, joukko harvenee kovaa vauhtia ja on viimeinen aika vastata tähän huutoon.

Myös rintamalisän leikkauksesta on eduskunnassa puhuttu. Se koskee siis tätä kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien suunniteltua 0,85 prosentin leikkausta. Ja pidän itse myönteisenä sitä, että kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja, edustaja Jokinen ja keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja, edustaja Kaikkonen ovat täällä salissa jo tuoneet esille sen, että eduskunnassa valtiovarainvaliokunnassa voisimme korjata tämän yhden kauneusvirheen, joka veteraaneja on ensi vuoden budjettisuunnitelmissa kohtaamassa. Tässä puhutaan tietääkseni noin 200 000 eurosta. Itse olen valtiovarainvaliokunnassa, ja kun siellä tietyt korjaukset budjettiin teemme, niin olen itse valmis tätä esitystä eteenpäin viemään edustaja Jokisen ja Kaikkosen esittämällä tavalla eli siten, että rintamalisää ei ensi vuonna leikattaisi.

17.16 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Suomi 100 vuotta on ensi vuoden tema, Yhdessä — Tillsammans. Tähän valmistaudutaan paraikaa, ja jo viime syksynä, kun käsitelimme valtiovarainvaliokunnassa kunta- ja terveysjaostossa sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan talousarviota tälle vuodelle, nostimme esille nämä kysymykset, jotka nyt ovat meillä käsillä. Silloin lisäsimme kuntoutukseen 4 miljoonaa, hallituksen esitykseen, ja sitten teimme lausumat, jotka eduskunta yksimielisesti hyväksyi, joissa edellytimme, että juhluvuonna 2017 veteraanien kuntoutukseen varataan niin paljon varoja, että rahoista ei jää kiinni se, että jokainen veteraani pääsee ansaitsemaansa kuntoutukseen tai saa kotiin ne palvelut, mitä tarvitsee. Hallitus on tältä osin vastannut eduskunnan viestiin, ja budjettiesityksessä on nyt 20 miljoonan euron lisäys tähän tarkoitukseen. Kun summa nyt on vajaa 38 miljoonaa, niin se on siis todella suuri lisäys, ja niin kuin edellisessä puheenvuorossa kuulin, jatkovuosille on vielä uutta. Tämä on todella arvokasta ja tärkeää, että näin tapahtuu.

Täällä on sitten tämä esitys, joka on nyt käsitellyssä, sotilasvammalain muuttamisesta. Myös tämä on kauan esillä ollut asia, pudotetaan haitta-aste 15:stä 10 prosenttiin, ja tämä menee nyt yksimielisellä esityksellä. On arvokasta, että näin tapahtuu.

Totean, että perussuomalaiset ovat samassa rintamassa tämän rintamalisän indeksiasian osalta, ja haluamme, että se korjataan eduskuntakäsittelyn aikana, että tällaista (Puhemies koputtaa) merkkiä ei jää budjettiin ja meidän lainsäädäntöön tältä vuodelta.

17.18 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Sota on vaatinut omansa, vammauttanut ja vienyt ihmisiä. Tämä hallituksen esitys on todella hyvä. Tällä korvataan niille vuosien 1939—1945 sotien johdosta vahingoittuneille tai sairastuneille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on nykyisen 15 prosentin sijasta vähintään 10 prosenttia. Lisäksi esityksellä turvataan kunnan järjestämistä kotipalveluista ja muista kotona asumista helpottavista sosiaalipalveluista aiheutuvat kustannukset Ruotsissa vakituisesti asuville Suomen sotien 39—45 johdosta vahingoittuneille ja sairastuneille. Tämä hallituksen esitys toivottavasti turvaa ja auttaa näiden sotainvalidien ja vammautuneiden ihmisten kotona selviämistä ja asumista, tuo lisää kotipalveluja ja tukee liikuntaa eli on kaikessa siinä mukana, mikä edesauttaa ihmisen pärjäämistä omassa kodissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2016 vp

On hyvä, että huolimatta siitä tiukasta talouskurista, mikä meillä tällä hetkellä Suomessa vallitsee, tämä asia laitetaan näin kuntoon ja ihmiset, jotka tarvitsevat apua, saavat sitä. He ovat sen ansainneet, ja me olemme sen heille velkaa.

17.19 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluiden ja avopalveluiden kustannuksia korvataan vuosien 39—45 sotapalveluksessa oleville henkilöille nyt alentamalla haitta-astetasoa 15:stä 10 prosenttiin. Näin saadaan enemmän sotiemme veteraaneja palveluiden piiriin, ja tätä esitystä tietenkin lämpimästi tuen ja kannatan. Samaa aikaan tietenkin kunnilla on iso haaste tuottaa kotiin vietäviä palveluita veteraaneille, veteraanien puolisoille ja omaisille, ja tällä kentällä meillä riittää vielä paljon työtä.

Kuitenkin veteraanien kuntoutuksien määrärahoista täällä annettiin aikaisemmin hyvin juhlallisia puheenvuoroja siitä, kuinka tässä kehitys on oikeansuuntaista. Uskallan kuitenkin sanoa, että veteraanijärjestöjen edustajia ja edustajien viestiä vastaanottaessamme eduskunnan eri parlamenttiryhmien edustajien toimesta muutama viikko sitten esille tuli nimenomaan kuntoutustukien tarve ja se, että kuntoutustukimäärät laskevat liian kovassa vauhdissa suhteessa tähän veteraanisukupolveen, joka omalta osaltaan on poistumassa viimeiseen iltahuutoon. Näin ollen haluan kiinnittää hallituksen huomion veteraanitukien osalta niin, että veteraanien kuntoutustukiin rahat riittäisivät ja kaikki veteraanit saisivat ansaitsemansa palvelun.

Tältä osaltaan hallituksen esityksissä — kun Suomi lähestyy 100:aa vuottaan, taivaltaa juhlavuottaan — on erittäin ikävää ja voisi sanoa, että tietyllä lailla vähän häpeällistä, että rintamalisän osalta esitetään leikkauksia sotiemme veteraanien kansaneläkkeen osaan. Toivon, että todellakin hallitus kuulee tämän — jos ette opposition ääntä kuule, niin kuulette veteraanien äänen (Puhemies koputtaa) — ja korjaatte tämän asian välittömästi. Samoin toivon, että myös sotilasinvalidien ja varusmiespalveluksessa tai YK-tehtävissä vahingoittuneiden (Puhemies koputtaa) ja sairastuneiden ihmisten hoitoa ja palveluita kehitetään.

17.22 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kohdassa täytyy tietenkin, harvalukuisesti kun sitä on tullut tehtyä, kehua hallitusta ja sanoa, että tämä haitta-asteen pudotus on erittäin hyvä asia, kiitos siitä. Mutta valitettavasti tämä ei vielä riitä. Meillä on vielä sotiemme veteraaneja. Heitä ei ole enää kauan, ja nyt se loppuaika, mikä heillä on, pitäisi tehdä inhimilliseksi. Siellä tarvittaisiin apua esimerkiksi siihen, että kodeissa muutettaisiin niin yksinkertainen asia kuin amme, kylpyamme, sellaiseksi paikaksi, että sinne pääsee: suihkuksi. Heillä ei ole rahaa tehdä sitä asiaa.

Toinen asia on sitten tämä veteraanien kuntoutustuen asia. Kuntoutustukea täytyy olla niin paljon, että jokainen sotiemme veteraani pääsee ainakin kerran vuodessa tarvitsemaansa kuntoutukseen ja virkistykseen ja myös heidän puolisonsa pääsisivät sinne. He ovat tehneet niin kunniakkaan työn tämän maan eteen, että jollakin sukupolvella, edes tällä sukupolvella, täytyy olla mahdollisuus auttaa heitä. Se ei ole nyt edes rahakysymys, se ei ole hintakysymys; se on arvokysymys, on kysymys arvostuksesta ja arvoasioista.

Lisäksi tämä tuntuu olevan hyvin tyypillistä meille, että me vasta hirveän myöhäisessä vaiheessa ryhdymme korvaamaan sellaista, mitä ihminen on itseensä saanut, koska on tehnyt tiettyjä tehtäviä, mitkä tämä maa on edellyttänyt. Ja nyt sanon esimerkiksi varusmiespalveluksen. Jos varusmiespalveluksessa loukkaannutaan — siellä ei kai haavoituta, mutta siellä voidaan loukkaantua — niin kyllä silloin täytyy olla kunnollinen hoito ja kunnolliset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2016 vp

korvaukset ja kunnolliset kuntoutukseen pääsemiset. Samaten YK-veteraanien kohdalla: kun YK-faitteri vammautuu palvellessaan esimerkiksi Lähi-idässä, niin hänen täytyy siitä saada korvaus. Ja siinä pitää pitää mielessä myöskin henkinen puoli, (Puhemies koputtaa) eli jos se vamma on henkinen, niin sekin (Puhemies koputtaa) pitää korvata ja auttaa kuntoutumaan.

17.24 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa herra puhemies! On mukava kuulla kerrankin tällaista hallituksen esitystä, josta kaikki puolueet laidasta laitaan ovat yksimielisiä, ja kiitos myös valiokunnalle tästä varsin napakasta mietinnöstä asiaan liittyen. Elämme varmasti niitä viimeisimpiä aikoja, jolloin tämä hallituksen esitys oli ylipäänsä mahdollista tuoda. On erittäin tärkeää, että niiden vuonna 39—45 sotiin osallistuneiden henkilöiden osalta siitä työkyvyttömyysasteen nykyisestä 15 prosentista voidaan nyt mennä sinne 10 prosenttiin. Toki, kun otetaan huomioon se, että veteraanien keski-ikä on jo varsin korkea, olisi voinut ajatella, että tämä koko raja olisi poistettu, mutta tämä on tietenkin oikea suunta, että nyt saatiin pudotettua sitä invaliditeettirajaa edes tähän 10 prosenttiin. On aivan selvää, että tämä auttaa heidän selviytymistään kotipalveluiden, asumispalveluiden, liikkumista tukevien palveluiden, omaishoidon tuen ja avosairaanhoidon turvin.

Hienoa on ollut myös se, että taloudellisesti vaikeana aikana on kuitenkin pystytty tekemään arvovalintoja sen suhteen, että ollaan saatu panostuksia omais- ja perhehoitoon ja myös veteraanien kuntoutukseen, mikä tässä keskustelussa onkin jo noussut esille. Keskustelussa on kannettu huolta siitä indeksileikkauksesta, mikä liittyy veteraanikuntoutuspalveluihin. Se varmastikin saadaan korjattua, kuten täällä edustajat ovat jo todenneet, ja näinhän myös ryhmäpuheenjohtajat ovat asian esille tuoneet.

Pidän erittäin tärkeänä tätä esitystä, ja hyvä, että se tuli nyt tässä vaiheessa, kun veteraanien joukko kuitenkin koko ajan vähenee ja vähenee.

17.26 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Tällä meidän sukupolvellamme ei ole vain velvollisuus vaan, näkisin, etuoikeus huolehtia kaikesta siitä, mitä tänä päivänä keskuudessamme olevat sodissa palvelleet veteraanit tarvitsevat. Minusta on hyvä muistaa, ja toivoisin, että tulevat sukupolvet myös muistaisivat, ettei unholaan jäisi se tosiasia, että ilman meidän sotaveteraaneja, ilman heitä, jotka palvelivat aikanaan sodassa, tätä hyvinvointivaltiota ei olisi. Näen, että kaikki se, mitä hyvää meillä käsillä on, on pitkälti sodassa palvelleiden sotaveteraanien ansiota. Tätä taustaa vasten ajatellen itse olen sitä mieltä, että on tehtävä kaikki se, mitä me voimme tehdä, heidän eteensä, heidän hyvinvointinsa eteen, jotka ovat vielä meidän keskuudessamme — niin kuin tässä on tullut esille, heitä ei todellakaan enää kovin paljoa ole.

Viime vuonna puhuin itse jo tästä 15 prosentin alentamisesta 10 prosenttiin, ja näkisin, että se on pieni ele mutta tärkeä ele, että se nyt menee ainakin siihen 10 prosenttiin, ja rintamalisään, mikä täällä on mainittu myös, mitään leikkauksia ilman muuta ei saisi tehdä.

Jos me ajattelemme niitä panostuksia, niitä euromääräisiä panostuksia, mitä on tehty tähän pieneen joukkoon, joka edelleen on keskuudessamme, niin summat ovat todella pieniä. Mutta tavalla tai toisella voisimme osoittaa heitä kohtaan kiitollisuutta siitä, mitä he ovat tehneet meidän eteemme, ja minä näkisin, että nämä käsillä olevat muutokset ovat pieniä mutta ne ovat aiheellisia. Kotiin vietävät palvelut, monenlaiset tuet myös heidän puolisoilleen, omaisilleen ja niin edelleen — tämä on asia, mitä emme saa unohtaa, (Puhemies koputtaa) vaan sitä pitää pitää jatkossakin esillä niin kauan kuin heitä on keskuudessamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2016 vp

17.28 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! On totta, että aikaa ei kauan ole odottaa. Niin kuin totesin, meillä on 22 000 veteraania, neljän vuoden päästä heitä on enää 6 500 ja vajaan kymmenen vuoden päästä reilu tuhat. Sotainvalidien määrä tällä hetkellä on 3 170, eli joukko harvenee kovalla tahdilla. Heidän keski-ikänsä on 91,5 vuotta. Tässä siis tuodaan työkyvyttömyysaste nykyisen 15 prosentin sijasta 10 prosenttiin ja tarjotaan kotipalveluita 600 sotainvalidille lisää.

Olen itse — niin kuin edustaja Kulmunikin tuossa edellä toi tämän asian esille — tehnyt vuonna 2013 jo toisen kerran esityksen siitä, että näistä sotainvalidien niin sanotuista haitta-asteprosenteista luovuttaisiin ja kaikille sotainvalideille taattaisiin samat palvelut. Nyt näillä pienimmillä haittaprosenteilla elämänsä läpi eläneet ovat jopa olleet täydellisesti tuen ja palveluiden ulkopuolella. Meillä on viimeinen hetki kantaa tämä kunniavelka, ja itse olen siihen valmis.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 154/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.